

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЗПВВ 06 «Стилістика»
(код і назва навчальної дисципліни)
Спеціальність **035 "Філологія"**

Напрямок підготовки **035.04 германські мови та літератури (переклад включно)**

Спеціалізація / Освітня програма **035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська**

для здобувачів вищої освіти першого ступеня (бакалавр)

гуманітарного факультету
(назва інституту, факультету)

Мови викладання **англійська, українська**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Запорізький національний технічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: канд. філол. н., проф. кафедри теорії та практики перекладу В.І. Волошук
канд. філол. н., доцент кафедри теорії та практики перекладу К.А. Лут

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою інституту, науково-методичною радою факультету

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол №__

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Стилістика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за напрямом підготовки *035 Філологія*, спеціальності *035.04 германські мови та літератури (переклад включно)* за освітньою програмою *035.041 германські мови та літератури (переклад включно)*, перша – англійська.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є функціональні стилі англійської мови, виражальні засоби та стилістичні прийоми.

Міждисциплінарні зв'язки: вступ до загального та германського мовознавства, практичний курс основної іноземної мови, основи міжкультурної комунікації, лексикологія, теоретична граматики.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів, у межах яких вивчаються такі теми:

1. Стилістика англійської мови як галузь лінгвістики
2. Стилістична диференціація англійської та української мов.
3. Лексичні засоби стилістики англійської та української мов.
4. Морфологічні засоби стилістики англійської та української мов.
5. Виразальні засоби та стилістичні прийоми. Фонетичні виразальні засоби та стилістичні прийоми англійської та української мов.
6. Лексико-семантичні стилістичні прийоми англійської та української мов: фігури заміщення і фігури поєднання.
7. Стилістичний синтаксис англійської та української мов. Стилістичний аналіз тексту.
8. Зв'язок стилістики з іншими філологічними напрямками.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Стилістика” є ознайомлення студентів із стилями, їх жанровою специфікою, зі стилістичними ресурсами англійської та української мов, вдосконалення вмінь текстового аналізу та навичок перекладу із врахуванням виявленої специфіки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Стилістика” є підвищення рівня мовної підготовки студентів-перекладачів; ознайомлення їх з особливостями текстів різних функціональних стилів та з одиницями, що складають ці особливості; формування в майбутніх перекладачів умінь та навичок аналізувати та порівнювати мовні особливості текстів; вдосконалення навичок перекладу з огляду на специфіку текстів, що перекладаються

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні отримати, у результаті вивчення навчальної дисципліни:

а) загальні компетентності:

- уміння застосовувати знання на практиці;
- прагнення вчитися і оволодівати сучасними знаннями задля саморозвитку і самовдосконалення;
- навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- дослідницькі уміння;
- увага до відмінностей та впливу культури на створення комунікативного висловлювання;

б) фахові компетентності:

- знати основні поняття й категорії стилістики, основні ознаки функціональних стилів мови;
- вміти розрізняти виразальні засоби та стилістичні прийоми ідентифікувати їх у текстах різних стилів;

- редагувати тексти різних стилів;
- визначати стилістичні особливості використання мовних засобів;
- оцінювати стилістичні можливості мовних засобів;
- знати способи відтворення стилістичних ознак текстів різних функціональних стилів при перекладі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин(и) 3 кредити(ів) ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Стилїстика англїйської мови як галузь лїнгвїстики

Об'єкт, предмет і завдання стилїстики англїйської мови. Основнї поняття стилїстики. Стилїстика і її пїдроздїли. Основнї методи стилїстики

Тема 2. Стилїстична диференцїацїя англїйської мови

Класифїкацїя стилїв в англїйській та українській мовах. Офїцїйно-дїловий стиль. Публїцистичний стиль. Науковий стиль. Розмовний стиль. Художнїй стиль

Тема 3. Лексичнї засоби стилїстики англїйської мови

Стилїстична диференцїацїя лексики. Стилїстичне використання багатозначностї. Стилїстичнї можливостї омонїмїї й паронїмїї. Використання синонїмїї та антонїмїї в рїзних стилях. Стилїстичнї можливостї спецїальної лексики. Стилїстичнї функцїї жаргонної та арготичної лексики. Стилїстичний потенцїал хронологїчно маркованої лексики

Тема 4. Морфологїчнї засоби стилїстики англїйської мови

Стилїстичнї можливостї їменникїв. Стилїстичнї функцїї артикля в англїйській мовї. Прикметник. Особливї випадки вживання ступенїв порївняння. Стилїстичнї аспекти дїєслївних категорїй. Стилїстичнї можливостї займенникїв

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Виразальнї засоби та стилїстичнї прийоми. Фонетичнї виразальнї засоби та стилїстичнї прийоми

Визначення поняття «виразальнї засоби мови». Класифїкацїя виразальних засобїв мови. Стилїстичнї прийоми: визначення та основнї вїдмїнностї вїд виразальних засобїв. Фонетичнї засоби стилїстики англїйської та української мов

Тема 6. Лексико-семантичнї стилїстичнї прийоми англїйської та української мов: фїгури заміщення і фїгури поєднання

Класифїкацїя фїгур заміщення: фїгури кїлькостї та фїгури якостї.

Класифїкацїя фїгур поєднання: фїгури тотожностї, фїгури протилежностї та фїгури нерївностї

Тема 7. Стилїстичний синтаксис англїйської та української мов. Стилїстичний аналіз тексту

Синтаксичнї виразальнї засоби. Синтаксичнї стилїстичнї прийоми. Принципи та алгоритм стилїстичного аналізу тексту

Тема 8. Зв'язок стилїстики з їншими фїлологїчними напрямими

Стилістика тексту. Лінгвопоетика. Стилістика декодування. Прагматика тексту. Когнітивна лінгвістика. Теорія мовленнєвих актів

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка. М.: Флинта, 2004. 381 с.
2. Болотнова Н.С. Филологический анализ текста: учеб.пособие. М. : Флинта : Наука, 2007. 520 с.
3. Брандес М.П. Стилистика текста. Теоретический курс– М: Прогресс-Традиция, 2004. 416 с.
4. Бурлак Т.Ф., Крохалева Л.С., Кунцевич С.Е. Практикум по стилистике английского языка. Минск: МГЛУ, 2005. 106 с.
5. Волошук В.І. Експресивно-стилістичні функції тропів в оповіданнях В. Борхерта // Мова і культура. – Випуск 13. Том 3 (139). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. С. 98-101.
6. Волошук В. І. Каламбур та перифраз як мовні засоби комічного в сучасному німецькому стислому оповіданні // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Філологічні науки. Вип 33. Кам'янець-подільський: «Аксіома». 2013. С. 75-79.
7. Волошук В.І. Мовні засоби комічного в оповіданнях В. Борхерта // Мовні та концептуальні картини світу. Випуск 30. КНУ, 2010. С. 322-326
8. Волошук В. І. Синтаксичні особливості малої прози З. Ленца // Актуальні проблеми філології та американські студії. Київ, 2008. С. 44-46.
9. Волошук В. І. Стильові функції синтаксису в оповіданнях З. Ленца. // Новітня філологія. Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 236-242 с.
10. Волошук В.І. Структурутворююча роль мовних лейтмотивів у сучасному німецькому стислому оповіданні // Новітня філологія Випуск 40, 2011. 241-249 с.
11. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов . Вінниця: Нова книга, 2005. 223 с.
12. Єфімов Л.П. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз: Уч.-метод. пос. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004.
13. Лут К.А. Гіпербола як засіб прагматичного впливу в англійському економічному дискурсі // Науково-практичний журнал «Одеський лінгвістичний вісник». Одеса, 2015. Вип.6. С.88–91
14. Лут К.А. Жанрово-стильові особливості митної документації англійською мовою // Південний архів : зб. наук. праць. № 68. Херсон, 2017. С.104 - 107.
15. Лут К.А. Засоби атракції уваги в анотаціях до аудіозаписів творів класичної музики / «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка», 2018. Вип. 21. Том 2. С. 25-30.
16. Лут К.А. Засоби вираження негативної оцінки в англійському економічному дискурсі // Типологія та функції мовних одиниць. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2016. № 2 (6). С. 96 -105.
17. Лут К.А. Інтерація візуальних та вербальних метафор у популярному економічному дискурсі // Нова філологія. Зб.наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. вип.44. С.83-86.
18. Лут К.А. Міжмовна кореляція евфемізмів у сучасному економічному дискурсі // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2015. Вип. 15, Т. 1. С.144 -147.

19. Лут К.А. Метонімія: когнітивний погляд на традиційний феномен // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць. Випуск 15. Херсон: Видавництво Херсонського державного університету, 2011.
20. Лут К.А. Міфологічні алюзії у сучасному англомовному економічному дискурсі // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: зб. наук. праць. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. Вип. 58. С. 220-222.
21. Лут Е. А. Особенности проявления конвергенции средств выразительности в текстах англоязычного экономического дискурса // Язык. Социум. Культура: Сборник материалов четвертой Всероссийской заочной научной конференции. Саратов: ИЦ «Наука», 2013. С.52–57.
22. Лут К. А., Рябова К.К. Репрезентація аргументативності в англомовних наукових текстах // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: філологія . № 35. Одеса, 2018. С.24-28.
23. Макаренко Е. А., Богданова О.Г. Стилистика английского языка: Учебное пособие. Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2008. 92 с.
24. Мороховский А. Н., Воробьева О.П., Лихошерст Н.И. Стилистика английского языка . К.: Высш. шк., 1991. 272 с.
25. Приходько В. К. Выразительные средства языка : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Изд. Центр «Академия», 2008. 256 с.
26. Рогова М. Д. О некоторых языковых средствах выражения экспрессивности и эмоциональности в учебной литературе // Разновидности и жанры научной прозы. М., 1989. С. 59–69.
27. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: Монографическое учебное пособие. К. ЦУЛ, «Фитосоцицентр», 2002. 336 с.
28. Скребнев Ю. М. Экспрессивная стилистика и лингвистика субъязыков // Проблемы экспрессивной стилистики : сб. Вып. 2 / под ред. Т. Г. Хазагерова. Ростов н/Д.: Изд-во Рост. ун-та, 1992. С. 9-26.
29. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка: Учебник для институтов и факультетов иностранного языка. М.: ООО «Изд-во Астрель», 2000. 224 с.
30. Скребнев Ю. М. Тропы и фигуры как объект классификации // Проблемы экспрессивной стилистики. Ростов н/Д.: Изд-во Рост. ун-та, 1987. С. 60–65.
31. Скрипак И. А. Синтаксические средства экспрессивности в текстах научного дискурса // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. 2008. № 60. С. 252–256.
32. Смелкова З. С., Асуирова Л. В., Савова М. Р. Риторические основы журналистики: Работа над жанрами газеты : учеб. Пособие. М.: Флинта ; Наука, 2003. 320 с.
33. Телия В. Н. Экспрессивность как проявление субъективного фактора в языке и ее прагматическая ориентация // Человеческий фактор в языке. М.: Наука, 1991. С. 5 – 36.
34. Томашевская К. В. Лексическое представление языковой личности в современном экономическом дискурсе. СПб.: Изд-во С.-Петербур. гос. ун-та экономики и финансов, 1998. 134 с.
35. Троянская Е. С. К вопросу о технико-стилистических приемах в научной речи // Язык научной литературы. М.: Наука, 1975. С. 27–86.
36. Федоров О. В. Очерки общей и сопоставительной стилистики. М.: Высшая школа, 1971. 196 с.
37. Швецова О. А. К проблеме становления научного стиля в английском языке (прием интимизации повествования) // Язык научной литературы / ред.: М. К. Пигальская, Н. М. Разинкина, Е. С. Троянская, В. Е. Шевякова. М.: Наука, 1975. С. 3–26.
38. Galperin I.R. English Stylistics / Ed. by R.L. Todd / 4th ed. M.: KD “LIBROCOM”, 2012

39. Goldbort R. Writing for Science: the most comprehensive writing guide available for science students and professional researchers. Yale University Press, 2006. 330 p.
40. Kitcher P. The Cognitive Functions of Scientific Rhetoric // Science, reason, and rhetoric / [eds. Henry Krips, J. E. McGuire, Trevor Melia]. Univ of Pittsburgh Press, 1995. P. 47–66.
41. Koller V. Brand images: Multimodal metaphor in corporate branding messages // Multimodal Metaphor. Berlin : Mouton de Gruyter, 2009. P. 45 – 72.
42. Koller V. Metaphor Clusters in Business Media Discourse: A Social Cognition Approach : Ph.D. thesis. Vienna, 2003. 296 p.
43. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by . Chicago, London: The University of Chicago Press, 1980. 242p.
44. Lakoff G., Turner M. More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor. Chicago: The University of Chicago Press, 1989. 237 p.
45. Lakoff G. The Contemporary Theory of Metaphor // Metaphor and Thought [ed. A. Ortony]. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. P. 202–252.
46. Leech G. Linguistics and the Figures of Rhetoric // Essays on Style and Language: linguistic and critical approaches to literary style / [ed. R. Fowler]. London : Routledge & Kegan Paul Limited, 1966. P. 135–156.
47. Prelli L. J. A Rhetoric of Science. Inventing Scientific Discourse. Columbia, 1989. 320 p.
48. Radden G., Kövecses Z. Towards a Theory of Metonymy // Metonymy in Language and Thought. J. Benjamins Pub Co, 1999. С. 17–60.
49. Refaie El. Metaphor in Political Cartoons: Exploring audience responses // Multimodal Metaphor. Berlin : Mouton de Gruyter, 2009. p. 173 – 196
50. Self-study guide to stylistics of English: навчально-методичний посібник зі стилістики англійської мови для самостійної роботи (IV курс, факультет германської філології). / Укл. Ізотова Н.П., Редька І.А. К.: Вид.центр КНЛУ, 2013.
51. Shakhovsky V.I. English Stylistics. М.: Изд-во ЛКИБ, 2008. 252 с.
52. Simpson P. Stylistics. L.; N. Y.: Routledge, 2004. 305 p.
53. Toulmin S. Science and the Many Faces of Rhetoric // Science, reason, and rhetoric / [eds. H. Krips, J. E. McGuire, T. Melia]. Univ of Pittsburgh Press, 1995. P. 3–13.
54. Verdonk P. Stylistics. N. Y.: Oxford University Press, 2002. 210 p.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

- Володіння знаннями про особливості різних функціональних стилів.
- Уміння аналізувати іншомовний матеріал з метою визначити приналежність текстів до певного стилю.
- Знання виражальних засобів та стилістичних прийомів.
- Уміння розпізнавати виражальні засоби та стилістичні прийоми в англомовних текстах та підбирати засоби для їх еквівалентної передачі засобами мови перекладу.
- Уміння аналізувати текст з позицій лінгвопоетики, прагматики та теорії мовленнєвих актів.

5. ЗАСОБИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Упродовж семестру проводяться індивідуальні та фронтальні опитування, бесіди, дискусії під час семінарських занять. Поточний та рубіжний контроль здійснюються шляхом проведення тестів. Підсумковий контроль знань з дисципліни проводиться наприкінці семестру, за наявності позитивних оцінок поточного контролю, у формі іспиту.

